

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum aliqua religio institui possit ad opera uitæ actiuæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Iemnia emit eum, & in proposito uota q ab huiusmodi mulierib. sic emittuntur, si u tantum uota simplicia. & non solemnia, ut declarauit est per Bonifacium octauum in sexto de uo o & uoti dempno e, coeque e t ut influentes talia uota mitti ab istis, non sint inflictores noue religionis, nec ista perione amittes talia uota sint pperere, ex non religiois religiosa. Secus aut. est si emittent tria religionis uota de speciali indulg. nia sedis apostolice, ut in multis collegijs Tertianaru fit. Nam talia uota essent solemnia, ita quod dimeret matrimonium post contractum, ut Xistus quartus declarauit. Et per hoc patet solutio ad obiecta. Et si instetur quod licet non fiat per hoc noua religio, si tamen per hoc nouus ordo ac per hoc licet non agatur contra statutum Innocentij extra de relig. dom Ne nimia, agitur tamen contra statutum Gregorij, ca. Religiois, in se to eodem tit. ubi inhietur no solum noua religio, sed etiam nouus ordo: respondeatur, q non proprie hic fit nouus ordo, sed praesentis, & approbato ordinis Tertianarum sup additur simplex uotum castitatis, pauperatis, & obedientiae. Videtur ut. n. potius per hac uota pnci ip se Tertianarum conuentionum ordo, q nouus ordo instituitur. Videtur tamen mihi q non fit landabile haec tria uota simplicia apponere, sed uotum apponere castitatis, sanctu est, quoniam ex his trib uotis simplicibus, laqueos incurrit, & in tectu non assequuntur, ut religiose propterea fiant, & emergunt eadem quaeriones quodammodo perplexae cora iudicib. aliquibus.

In decre. li. 3. tit. 36. & c. de religiois nomina ca. 9.

q. praec. ar. 3. & q. 186. artic. 7.

Q. 186. art. 7. ad 2.

Super Questionis certae in uocibus maistrana. Ar. 2.

Q. 186. art. 7. ad 2.

ducere potest: sed ex diuersitate religionum uidetur quaedam posse confusio induci populo Christiano, ut quaedam Decretalis dicit. ergo uidetur quod non debeant esse diuersae religiones.

SED CONTRA est, quod in Psal. 44. scribitur ad ornatu Reginae pertinere, quod sit circumamicta uagietate.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex supradictis patet, stat religiois est quoddam exercitium, quo aliquis exercetur ad perfectionem charitatis. Sunt autem diuersa charitatis opera, quib. homo uacare potest: sunt etiam diuersi modi exercitiorum: & ideo religiones distinguuntur dupliciter. Vno modo, secundum diuersitatem eorum ad quae ordinantur, sicut una religio ordinatur ad peregrinos hospitio suscipiendos, & alia ad uisitandos, uel redimendos captiuos. Alio modo potest esse diuersitas religionum secundum diuersitatem exercitiorum, puta, quod in una religione castigatur corpus per abstinentias ciborum, in alia per exercitium operum manualium, uel per nuditatem, aut per aliquid aliud huiusmodi. Sed quia finis est potissimum in unoquoque, maior est religionum diuersitas quae attenditur secundum diuersos fines, ad quos religiones ordinantur, quam quae attenditur secundum diuersa exercitia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hoc est commune in omni religione, quod aliquis totaliter se debet praebere ad seruiedu Deo. Vnde ex hac parte non est diuersitas inter religiones, ut si in una religione aliquis retineat aliquid sibi, & in alia aliud. Est autem diuersitas secundum diuersa, in quibus homo Deo seruire potest, & secundum quod ad hoc homo se potest diuersimode disponere.

AD II. dicendum, quod tria essentialia uota religionis pertinent ad exercitium religionis, sicut quaedam principalia ad quae omnia alia reducuntur, ut supra dictum est. Ad obseruandum autem unumquodque eorum diuersimode aliquis se disponere potest, puta, ad uotum continentiae seruandum se disponit aliquis per loci solitudinem, per abstinentiam, & per muram societate, & per multa alia huiusmodi. Et secundum hoc patet, quod communitas essentialium uotorum compatitur diuersitatem religionis, tum propter diuersas dispositiones: tum etiam propter diuersos fines, ut ex supradictis patet.

AD III. dicendum, quod in his quae ad perfectionem pertinent, episcopus se habet per modum agentis, religiosi autem per modum patientis, ut supra dictum est. Agens autem est in naturalibus, quanto est liberius, tanto est magis unum: ea uero quae patiuntur, sunt diuersa. Vnde rationabiliter est unus episcopus, religiois uero diuersae.

AD IIII. dicendum, quod confusio opponitur distinctioni, & ordini. Sic ergo ex multitudine religionum induceretur confusio ad idem, & eodem modo diuersae religiones essent abique necessitate & utilitate. Vnde ut hoc non fiat, salubriter institutum est, ne noua religio, nisi auctoritate summi Pontificis instituat.

ARTICVLVS II.

Vtrum aliqua religio institui debeat ad opera uita actiua.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod nulla religio institui debeat ad opera uita actiua, enim religio pertinet ad perfectionem, sed perfectio pertinet ad contemplationem diuini luminis, ut 6. cap. 1. Eccl. Hierarchia, quod uita Dei puro seruitio, & famulatu, & singulari uita uiuente eos in contemplationibus, id est, contemplationibus mem unitatem, & amabilem. Deo uideat, quod nulla religio institui debeat ad opera uita actiua.

2. Praeterea. Idem iudicium uidetur esse de canonicis regularibus, ut habetur in 2. 2. q. 186. artic. 7. Et de statu monachorum. Et timorem dicitur enim quod monachorum consortio non parum impeditur, sed monachorum religio est instituta ad uitam contemplatiuam. Vnde Hieronymus dicit, quod uita actiua ad praesens seculum deseruit, sed postea deserit, & agit bona, quae ualeat quodammodo ad uitam actiua. Praeterea. Vita actiua ad praesens seculum deseruit, sed postea deserit, & agit bona, quae ualeat quodammodo ad uitam actiua. Praeterea. Vita actiua ad praesens seculum deseruit, sed postea deserit, & agit bona, quae ualeat quodammodo ad uitam actiua.

SED CONTRA est, quod dicitur in 1. 2. q. 186. artic. 7. quod nulla religio institui debeat ad opera uita actiua, & immaculata opud Deum est, uisitare pupillos & uicuos in terris, sed hoc pertinet ad uitam actiua, & religio potest ordinari ad uitam actiua.

RESPON. Dicendum, quod siue religiois status ordinatur ad perfectionem, tum propter diuersas dispositiones: tum etiam propter diuersos fines, ut ex supra dictis patet.

antem proximi dicitur pertinet uita actiua, que de-
 seruit necessitatibus proximorum. Et sic rex chari-
 tate diligitur proximus propter Deum, ita etiā ob-
 sequium delatum in proximis redidat in Deum,
 secundum illud Matthe. 25. Quod uni ex minimis
 meis fecistis, mihi fecistis. Vnde & huiusmodi ob-
 sequia proxima facta, inquantum ad Deum refe-
 runtur, dicuntur esse sacrificia quedam, secundum
 illud ad Hebrae. ult. Beneficentiae & communionis
 nolite obliuisci: talibus enim hostijs promeretur
 Deus. Et quia ad religionē proprie pertinet sacrifici-
 um Deo offerre, ut supra habitum est, & cōsequēs
 est, quod conuenienter religiones quedam ad ope-
 ra uitae actiuae ordinentur. Vnde & in collationib.
 patrum Abbas Nestorius * distinguens diuersa reli-
 gionum studia, dicit. Quidam summam intentionis
 suae erga eremi secreta, & cordis, cōstituant puri-
 tatem: quidam erga institutionem fratrum & ce-
 nobiorum curam: quidam zenodochij, id est, ho-
 spitalitatis delectat obsequium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dei serui-
 tium & famulatus saluatur etiam in operibus uitae
 actiuae, quib. aliquis seruit proximo propter Deū,
 sicut dictum est, * in quibus etiam saluatur singu-
 laritas uitae nō quantum ad hoc, quod homo cum
 hominibus non conuerteretur, sed quantum ad hoc
 quod homo singulariter his intendat, quae ad di-
 uinum obsequium spectant. Et dum religiosi ope-
 ribus uitae actiuae insunt intuitu Dei, consequēs
 est, quod in eis actio ex cōtemplatione diuini uero
 deriuatur: unde non priuantur omnino fructu cō-
 templatiae uitae.

AD II. dicendum, quod eadem est ratio de mo-
 nachis, & omnibus alijs religiosis quantum ad ea
 quae sunt communia omni religioni, puta, quod
 totaliter se dedicit diuinis obsequijs, & quod es-
 sentialia uota religionis obseruet, & quod a saeculari-
 bus negotijs se abstinere. Sed non oportet simi-
 litudinem esse quantum ad alia, quae sunt propria
 monasticae professioni, quae specialiter ad uitā con-
 templatiam ordinantur. Vnde in praedicta Decre-
 tali, * de postulando, non dicitur simpliciter, quod
 sit idem iudicium de canonicis regularibus, quod
 de monachis: sed quantum ad supra dicta, scilicet,
 quod in forensibus causis officio aduocationis nō
 utantur. Et in Decretali inducta de statu mona-
 chorum, postquam premiserat, quod non putan-
 tur a consortio monachorum sancti canonici regu-
 lares, subditur: * Regulae tamen inferiunt laxiori.
 Ex quo patet, quod non ad omnia tenentur, ad
 quae monachi.

AD III. dicendum, quod dupliciter aliquis po-
 test esse in saeculo. Vno modo per praesentiam cor-
 poralem: alio modo per mentis affectum. Vnde
 & discipulis suis Dominus dixit. Ego elegi uos de
 mundo. De quibus tamen ad Patrem loquitur di-
 cens. In mundo sunt, & ego ad te uenio. Quamuis
 ergo * religiosi, qui circa opera uitae actiuae occupā-
 tur, sint in saeculo secundum praesentiam corpora-
 lem, non tamen sunt in saeculo quantum ad men-
 tis affectum: quia in exterioribus occupantur non
 quasi quarentes aliquid in mundo, sed solum pro-
 pter diuinum obsequium. Utitur enim hoc mun-
 do tanquam non utentes, ut dicitur. 1. ad Corint. 7.
 Vnde iacob. 1. postquam dictum est, Religio munda
 & immaculata est uisitare pupillos & uiduas in
 tribulatione, subditur: Et immaculatum se custo-
 dire ab hoc saeculo, ut scilicet affectus rebus saeculi
 non detineatur.

ARTICVLVS III. *Super Quae-
 stione 288. Artic. tertium.*
 Vtrum aliqua religio ordinari possit
 ad militandum.

AD TERTIUM sic proceditur. *Inf. art. 4. ad
 2. & 5.*
 Videtur, quod nulla religio
 ordinari possit ad militandum.
 Omnis enim religio pertinet ad sta-
 tum perfectionis: sed ad perfe-
 ctionem uitae Christianae perti-
 net quod Dominus dicit Mat. 5.
 Ego dico uobis, nō resistere ma-
 lo: sed si quis percusserit te in unā
 maxillam, praebet ei & alteram,
 quod repugnat officio militari.
 ergo nulla religio potest institui
 ad militandum.

¶ 2. Praet. Grauior est cōpugnatio
 corporaliū praeflorum, q̄ concer-
 tationes uerborum quae in aduo-
 cationibus sūt: sed religiosi in-
 terdicitur officio aduocationis
 uti, ut patet in Decretali, de po-
 stulādo, supra inducta. * ergo uī
 quod multo minus aliqua reli-
 gio possit institui ad militandū.

¶ 3. Praet. Status religionis est statu-
 s poenitentiae, ut supra dictum
 est, * sed poenitentibus, secundum
 iura interdicitur militia. dicitur
 enim in Decretis de penit. di. 5. *
 Contrariū omnino est ecclesia-
 sticis regulis post poenitentiae a-
 ctionem redire ad militiam saecu-
 larē. ergo nulla religio congruē
 institui potest ad militandū.

¶ 4. Praet. Nulla religio institui po-
 test ad aliquid iniustū; sed sicut
 Isid. dicit in li. i. Etymol. * Inustum
 bellū est, qd ex edicto imperiali
 gerit. Cū ergo religiosi sint qdā
 priuatae personae, uidetur qd non
 liceat eis bellum gerere, & ita ad
 hoc nō potest institui aliqua religio.

SED CONTRA est, qd Aug. dicit
 ad Bonifaciū. * Noli esumare ne-
 minē Deo placere posse q armis
 bellicis ministrat. In his. n. erat s̄
 ōus David, cui Dominus mag-
 num testimonium perhibuit,
 sed ad hoc instituta sunt religio-
 nes, ut homines Deo placeant.
 ergo nihil prohibet aliquam re-
 ligionem institui ad militandū.

RESPON. Dicendū, qd sicut di-
 ctū est, * religio institui potest non
 solū ad opera uitae cōtemplati-
 uae, sed et ad opera uitae actiuae,
 inquantū pertinent ad subuen-
 tionē proximorū & obsequium
 Dei, nō aut inquantū p̄tinet ad
 aliquid mundanū tollendū. Po-
 test aut officiū militare ordina-
 ri ad subuentionē proximorū nō
 solū quantum ad priuatas perso-
 nas, sed et quātū ad totius reipub-
 licae defensionē. Vnde de Iuda
 Machabeo. 1. Machab. 3. dicitur,
 Secunda secunda S. Thoma. N N N 3 hoc

*Super Quae-
 stione 288. Artic. tertium.*

IN articulo tertio,
 eiusdem quae-
 stionis, dubium occur-
 rit ex eo, quod consti-
 traria sibi inuicem
 apparent quae dicuntur
 in litera de cau-
 sa militaria. Nam di-
 citur, quod propter
 nihil mundanum mi-
 litandum est a reli-
 giosis. & similiter
 ad tertium subina-
 giatur, quod militia
 saecularis interdicitur
 poenitentibus. Et
 tamen dicitur, quod
 propter salutem pub-
 licam, uel pauperum
 defensionem religio-
 sis licet pugnare.
 Constat namque qd
 publica salus mun-
 danum bonum est.
 Et similiter libertas
 oppressorum mun-
 danum bonum est,
 cum utrumque sit
 bonum temporale
 commune Christianis,
 & Paganis. Apud
 utroque enim
 est salus publica, &
 oppressorum defen-
 sio.

¶ Praeterea. Appella-
 tione saecularis mili-
 tariae aut uesit solum
 bellum iniustum, &
 hoc non, quia inius-
 tum bellum etiam
 non poenitentibus,
 interdicitur: aut ali-
 quod bellum iustum,
 & cum omne bel-
 lum iustum ordinetur
 ad publicum bo-
 num defendendum,
 sequitur quod ali-
 quod bellum iniustum
 esset ante dictū poe-
 nitentibus, quod nō
 esset interdictum re-
 ligiosis institutis ad
 bellum: quia reli-
 giosi tales, ut in li-
 tera dicitur, possunt
 pro publica salute
 bellare, poenitentes
 autem solum pro di-
 uino obsequio. Hoc
 autem est inconueni-
 ens: quia religio
 est status penitentie
 eminentius, q̄ qui-
 cunque alius poe-
 nitendi modus, ut pa-
 tet ex antecedētis.

¶ Ad hoc dicitur,
 quod p̄ aliquid mun-
 danum, hic intelli-
 gitur dominium tem-
 porale, gloria, hono-
 ris, pecunia, & quic-
 quid pecunia estimā-
 bile est. Contra huius-
 modi autem mun-
 danum obsequiū,
 quod est uitae re-
 ligionis actus, siue

ARTI. PRÆC. *Epist. 50. Sc.
 habetur in 7.
 1. Epist. inter.
 2. quae sunt
 in li. 2. te. pa.
 rā ante me-
 dium.*